

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 55/2017 Dosar nr. [683/1/2017](#)

Pronunțată în ședință publică astăzi, 3 iulie 2017

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 943 din 29/11/2017

Judecător Iulia Cristina Tarcea - președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului

Judecător Lavinia Curelea - președintele delegat al Secției I civile

Judecător Eugenia Voicheci - președintele Secției a II-a civile

Judecător Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal

Cristina Petronela Văleanu - judecător la Secția I civilă

Eugenia Pușcașiu - judecător la Secția I civilă

Raluca Moglan - judecător la Secția I civilă

Alina Iuliana Țuca - judecător la Secția I civilă

Viorica Cosma - judecător la Secția I civilă

Roxana Popa - judecător la Secția a II-a civilă

Rodica Zaharia - judecător la Secția a II-a civilă

Veronica Magdalena Dănăilă - judecător la Secția a II-a civilă

Mirela Polițeanu - judecător la Secția a II-a civilă

Constantin Brânzan - judecător la Secția a II-a civilă

Angelica Denisa Stănișor - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Liliana Vișan - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Laura Mihaela Ivanovici - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Rodica Florica Voicu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Eugenia Marin - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept competent să judece sesizarea ce formează obiectul Dosarului nr. 683/1/2017 este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 27⁵ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Ileana Peligrad, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția a V-a civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

"Dacă scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, operează doar dacă aceasta este formulată de reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului sau indiferent de partea care formulează calea de atac."

După prezentarea referatului cauzei de către magistratul- asistent, constatând că nu sunt chestiuni

prealabile de discutat sau excepții de invocat, președintele completului, doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, a declarat dezbaterea închisă, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, a constatat următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Prin Încheierea de ședință de la 31 ianuarie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 444/740/2015/a1, Curtea de Apel București - Secția a V-a civilă a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei probleme de drept: "dacă scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, operează doar dacă aceasta este formulată de reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului sau indiferent de partea care formulează calea de atac."

2. Cererea de pronunțare a hotărârii prealabile a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 6 martie 2017 cu nr. 683/1/2017.

II. Temeiul juridic al sesizării

3. Articolul 519 din Codul de procedură civilă stipulează următoarele:

"Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată."

III. Normele de drept intern care formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

4. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

"Art. 28. - Dacă legea nu prevede altfel, este scutită de la plata taxei judiciare de timbru orice cerere pentru exercitarea unei căi de atac, ordinare și extraordinare, împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită, potrivit legii, de taxă judiciară de timbru.

Art. 29. - (1) Sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru acțiunile și cererile, inclusiv cele pentru exercitarea căilor de atac, ordinare și extraordinare, referitoare la:

(...)

f) protecția drepturilor consumatorilor, atunci când persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor au calitatea de reclamant împotriva operatorilor economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor."

IV. Expunerea succintă a procesului

5. Prin cererea de chemare în judecată înregistrată inițial pe rolul Judecătoriei Alexandria, reclamantii A și B, în contradictoriu cu pârâta C, au solicitat să se dispună stabilizarea (înghețarea) cursului de schimb CHF-leu la momentul semnării Contractului de credit nr. HL24.893 din

13.08.2008, majorat cu 10%, curs care să fie valabil pe toată perioada contractului, să se dispună denominarea în moneda națională a plăților și să se dispună restituirea sumelor încasate în plus reprezentând diferența de curs valutar dintre cursul CHF din momentul încheierii contractului și până la data acțiunii.

6. În susținerea cererii, reclamânții au invocat prevederile Legii nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori, republicată, cu completările ulterioare, și ale art. 1.350, 1.357 și 1.488 din Codul civil.

7. Reclamânții nu au fost obligați la plata taxei judiciare de timbru, față de prevederile art. 29 alin. (1) lit. f) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

8. Prin Sentința civilă nr. 254 din 17.05.2016, pronunțată de Tribunalul Teleorman - Secția civilă în Dosarul nr. 44/740/2015, s-a admis acțiunea formulată de reclamânți, s-a constatat nulitatea absolută a clauzelor privind restituirea creditului în CHF la cursul din ziua plății, s-a dispus stabilizarea cursului de schimb valutar CHF-leu la data acordării creditului, curs majorat cu 10%, și efectuarea plăților în temeiul contractului de credit astfel cum a fost modificat prin actul adițional, respectiv calcularea și plata ratelor la valoarea în lei a francului elvețian de la data încheierii contractului, fiind obligată pârâta să restituie reclamânților suma de 55.205,05 lei, platită în plus de către aceștia.

9. Împotriva acestei sentințe a formulat apel pârâta C, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie, solicitând admiterea apelului și schimbarea sentinței atacate, în sensul respingerii în totalitate a cererii de chemare în judecată.

10. Apelul a fost înregistrat pe rolul Curții de Apel București la data de 5 august 2016, iar prin încheierea de ședință de la data de 9 ianuarie 2017 s-a pus în vedere apelantei-pârâte să depună o notă de timbraj în raport cu valoarea pretențiilor contestate și să achite taxa de timbru datorată, potrivit dispozițiilor art. 23 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

11. La data de 11 ianuarie 2017, apelanta C a formulat, în temeiul art. 39 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, o cerere de reexaminare, solicitând revenirea asupra măsurii privind obligația de a achita taxa de timbru pentru apelul formulat și să se constate că este scutită de la plata taxei de timbru.

12. În motivare a arătat că prezenta cauză are ca obiect constatarea caracterului abuziv al unora dintre clauzele contractului de credit încheiat între părți, cererea introductivă fiind scutită de obligația timbrajului, astfel că, față de prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 și de principiul "unde legea nu distinge, nici noi nu trebuie să distingem", reiese că nici în ceea ce privește căile de atac exercitate în materia protecției consumatorilor nu există obligația achitării taxei judiciare de timbru, indiferent de partea care declară calea de atac.

13. De asemenea s-a mai susținut că obligarea doar a uneia dintre părțile litigiului la plata taxei judiciare de timbru este în vădită contradicție cu principiul nediscriminării prevăzut de Protocolul nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

14. În dosarul având ca obiect cererea de reexaminare a taxei judiciare de timbru, Curtea de Apel București a dispus, în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, iar, în temeiul art. 520 alin. (2) din Codul de procedură civilă, suspendarea judecării cererii de reexaminare până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept de către Înalta Curte de Casație și Justiție.

V. Motivele reținute de titularul sesizării care susțin admisibilitatea procedurii

15. Instanța de sesizare a apreciat că sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, întrucât:

- soluția ce urmează a fi pronunțată de curtea de apel cu privire la cererea de reexaminare va fi definitivă, față de prevederile art. 39 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013;

- de lămurirea chestiunii de drept privind art. 28 din acest act normativ depinde soluționarea pe fond a cererii de reexaminare;

- problema de drept este nouă, față de faptul că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 este relativ recent adoptată și nu s-a aplicat decât cererilor de chemare în judecată formulate după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă; de asemenea, problema de drept pusă în discuție nu face obiectul unei jurisprudențe constante;

- din verificările efectuate s-a constatat că asupra acestei chestiuni de drept instanța supremă nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

VI. Punctul de vedere al completului de judecată

16. În opinia instanței de sesizare, prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 sunt susceptibile de două interpretări.

17. Într-o primă interpretare, care pare mai apropiată de litera legii, scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28, operează indiferent de partea care formulează calea de atac.

18. În sprijinul acestei opinii sunt avute în vedere principiul egalității părților în procesul civil, dreptul acestora la un proces echitabil (art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului), precum și interpretarea literală a textului de lege în discuție.

19. De asemenea se poate aprecia că, față de regula de interpretare potrivit căreia *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus* (unde legea nu distinge, nici interpretul nu trebuie să distingă), atât timp cât art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu face nicio diferențiere în funcție de partea care formulează calea de atac, scutirea de la obligația achitării taxei judiciare de timbru operează indiferent de partea care o declară.

20. Un alt argument în sprijinul acestei opinii îl reprezintă faptul că prevederile art. 28 ar rămâne fără aplicare dacă s-ar aprecia că facilitatea profită exclusiv reclamantului care a fost scutit de obligația timbrajului la momentul formulării cererii de chemare în judecată.

21. În a doua interpretare, care pare mai apropiată de intenția legiuitorului și, deci, de spiritul legii, scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28, operează doar dacă aceasta este formulată de reclamant.

22. Cu titlu prealabil se impune mențiunea că nu sunt avute aici în vedere situațiile în care anumite cereri de chemare în judecată (în funcție de obiectul lor sau de cauza acțiunii) sunt scutite de plata taxei judiciare de timbru, indiferent de calitatea persoanei care le formulează (de exemplu: litigiile privind stabilirea și plata pensiilor sau alte drepturi de asigurări sociale; cele privind obligațiile contractuale legale și contractuale de întreținere; adopție, ocrotirea minorilor, tutelă; cauzele penale și despăgubirile civile pentru prejudiciile decurgând din acestea).

23. În situațiile arătate anterior este cât se poate de clar că, din moment ce legea prevede scutirea de obligația timbrajului în considerarea obiectului/cauzei cererii, iar nu a calității reclamantului (de exemplu: debitor/creditor al obligației de întreținere), în mod simetric și calea de atac este scutită de plata taxei, indiferent de persoana care o formulează.

24. Chestiunea de drept cu privire la care instanța de sesizare a considerat că se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile are în vedere doar situația în care cererea de chemare în judecată este formulată de reclamant care, în virtutea calității lor personale, sunt scutiți de obligația timbrajului, iar calea de atac este formulată de celelalte părți ale cauzei, punându-se problema de a ști dacă, față de prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, acestor din urmă persoane le profită beneficiul pe care legiuitorul a înțeles să îl acorde doar anumitor categorii de reclamanti.

25. Se observă, astfel, că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 prevede că acțiunile și cererile, inclusiv căile de atac, formulate de anumite categorii de persoane, sunt scutite de la plata

taxei judiciare de timbru, printre care:

- cererile, acțiunile și căile de atac formulate de către prefect sau primar pentru anularea actelor juridice făcute ori emise cu încălcarea prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare [art. 29 alin. (2)];

- cererile pentru dizolvarea societăților reglementate de Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și a grupurilor de interes economic, formulate de Oficiul Național al Registrului Comerțului [art. 29 alin. (3)];

- acțiunile și cererile, inclusiv căile de atac formulate, potrivit legii, de Senat, Camera Deputaților, Președinția României, Guvernul României, Curtea Constituțională, Curtea de Conturi, Consiliul Legislativ, Avocatul Poporului, de Ministerul Public și de Ministerul Finanțelor Publice, indiferent de obiectul acestora, precum și cele formulate de alte instituții publice, indiferent de calitatea procesuală a acestora, când au ca obiect venituri publice [art. 30 alin. (1)];

- cererile privind protecția drepturilor consumatorilor, atunci când persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor au calitatea de reclamant împotriva operatorilor economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor [art. 29 alin. (1) lit. f)].

Separat de acestea există o serie de acte normative cu caracter special care stabilesc scutiri de la plata taxei judiciare de timbru pentru o serie de persoane, în virtutea unei anume calități speciale, cum ar fi:

- art. 115 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare: "Toate acțiunile introduse de administratorul judiciar sau de lichidatorul judiciar în aplicarea dispozițiilor prezentului capitol, inclusiv pentru recuperarea creanțelor, sunt scutite de taxe de timbru";

- art. 86 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/1998 privind valorificarea unor active ale statului, republicată, cu modificările și completările ulterioare: "Cererile formulate de A.V.A.S. și orice alte acte procedurale efectuate de și pentru aceasta în orice fel de cauze sunt scutite de taxe de timbru, timbru judiciar, cauțiuni și orice alte taxe."

26. Se observă, așadar, că, pentru o serie de persoane, în virtutea unei anume calități, legiuitorul a înțeles să deroge de la obligația generală a plății taxelor judiciare de timbru, explicațiile pentru care s-a prevăzut scutirea putând fi încadrate în două mari categorii:

- a) dorința legiuitorului de a sprijini persoanele care se găsesc într-o situație de inferioritate din punct de vedere economic sau juridic (de exemplu: starea de insolvență, situația de consumator) și necesită o anumită protecție;

- b) rațiuni de ordin practic, în situația scutirilor acordate instituțiilor publice sau susținute din fonduri publice, pentru a se evita plata de către acestea a unor sume de bani către bugetele locale și ulterior către bugetul de stat, urmând ca instituțiile să fie finanțate ulterior tot din fonduri publice.

27. Or, niciuna dintre aceste rațiuni nu justifică concluzia că partea adversă, care nici nu este finanțată din fonduri publice și nici nu este într-o poziție de inferioritate (de exemplu: o societate care este în stare de funcțiune, nefiind în insolvență, sau profesionistul care a încheiat contractul pe care consumatorul îl pretinde a fi abuziv) să beneficieze de avantajul scutirii de obligația timbrajului, care a fost acordat în virtutea calității personale a reclamantului.

28. Nu este vorba, în această interpretare, de o încălcare a principiului *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, deoarece prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 trebuie citite "în cheia" dispozițiilor legale anterior menționate [art. 29 alin. (1) lit. f), alin. (2) și (3), art. 30, art. 115 din Legea nr. 85/2014, cu modificările și completările ulterioare] și care scutesc de la plata taxei judiciare de timbru doar anumite categorii de persoane, în considerarea calității personale a acestora.

29. De asemenea nu se poate reține nici încălcarea principiului nediscriminării sau al egalității

părților în procesul civil, față de faptul că aceste principii nu se opun existenței unor obligații diferite în ceea ce privește timbrajul în condițiile în care părțile nu se situează pe aceleași poziții economice sau juridice și există posibilitatea introducerii unor norme de favoare pentru considerente temeinic justificate, cum sunt cele anterior menționate.

30. Așa fiind, nu se poate vorbi despre încălcarea principiului egalității decât atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, or, în ipotezele avute în vedere de textele legale de mai sus subiectele de drept se află evident într-o situație diferită.

31. De altfel, acesta este și punctul de vedere al Curții Constituționale, care s-a pronunțat în mod constant prin deciziile sale în acest sens.

32. Spre exemplu, prin Decizia nr. 245 din 29 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 30 mai 2014, prin care a respins excepția de neconstituționalitate a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013, s-a arătat că: "Referitor la critici similare, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că scutirea autorităților/instituțiilor publice de la plata taxelor judiciare de timbru este justificată, în mod obiectiv și rațional, de faptul că autoritățile respective sunt finanțate de la bugetul de stat pentru a putea funcționa, iar taxele respective se fac venit tot la bugetul de stat, astfel încât ar fi absurd ca autoritățile în cauză să fie obligate (formal) să plătească din buget o taxă care revine aceluiași buget (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 373 din 2 octombrie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 801 din 13 noiembrie 2003)".

33. Mai mult, în această interpretare se apreciază că respectarea principiului nediscriminării și al egalității se realizează tocmai prin recunoașterea scutirii doar în situația în care calea de atac este formulată de reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului.

34. În caz contrar s-ar ajunge la situația în care dacă apelul/recursul este formulat de pârâți care au fost chemați în judecată de instituții publice/consumatori/societăți în insolvență prin lichidatori, acești pârâți să fie avantajați față de cei din acțiunile formulate de persoane care nu se încadrează în niciuna dintre aceste situații speciale, o astfel de situație nefiind conformă scopului avut în vedere de legiuitor.

VII. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

35. Apelanta-pârâtă a depus note scrise, prin care a solicitat sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile în dezlegarea unor chestiuni de drept, punctul său de vedere fiind în sensul că cererea de apel a profesionistului se încadrează în situația reglementată de art. 28, astfel că nu există obligația achitării taxei judiciare de timbru, indiferent de partea care declară calea de atac. În susținerea acestui punct de vedere, apelanta a făcut referire la motivele invocate în sprijinul cererii de reexaminare.

36. Intimații-reclamânți nu au exprimat un punct de vedere cu privire la problema de drept ce face obiectul prezentei sesizări.

VIII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

37. Curtea de Apel Alba Iulia a comunicat că nu au fost identificate hotărâri judecătorești pronunțate cu privire la chestiunea de drept ce face obiectul sesizării și nu a exprimat niciun punct de vedere cu privire la aceasta.

38. Din analiza hotărârilor înaintate de Curtea de Apel Bacău a rezultat că scutirea de la plata taxei de timbru se aplică și căii de atac numai în ipoteza în care aceasta este promovată de aceeași parte care a beneficiat de acest regim la fondul cauzei. Opinia magistraților din cadrul Secției I civile a Tribunalului Neamț este în sensul că scutirea operează pe stadiu procesual, astfel încât calea de atac nu este scutită de timbraj. Magistrații din cadrul Secției a II-a civile, de contencios administrativ și fiscal a Tribunalului Neamț și cei din cadrul judecătoriilor Piatra-Neamț, Roman și Târgu Neamț au opinat că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru pentru calea de atac,

reglementată de art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, operează indiferent de partea care formulează calea de atac. Argumentele avute în vedere de judecătorii din cadrul Judecătoriei Piatra-Neamț sunt interpretarea literală a dispozițiilor art. 28, faptul că altă interpretare ar face inaplicabil art. 28 (fiind suficient art. 29 doar pentru scutirea reclamantului), faptul că legea nu distinge după calitatea apelantului, deci nici interpretului nu îi este îngăduit să o facă și, nu în ultimul rând, dreptul părților la un proces echitabil (art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului). La nivelul Secției I civile a Tribunalului Bacău, opinia constantă și unitară este în sensul că de prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 beneficiază în calea de atac doar reclamantul, întrucât scutirea de la plata taxei de timbru este acordată doar beneficiarului acestuia, iar la nivelul Secției a II-a civile și de contencios administrativ și fiscal a aceleiași instanțe, într-o opinie s-a apreciat că dispozițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 operează și în favoarea pârâtului, iar, într-o altă opinie, că, față de sintagma "dacă legea nu prevede altfel . . .", pârâtul care declară o cale de atac nu este scutit de plata taxei judiciare de timbru. Opinia majoritară a judecătorilor din cadrul Secției civile a Judecătoriei Bacău este în sensul că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, operează doar dacă aceasta este formulată de reclamantul care a fost scutit, în primă instanță, de obligația timbrajului. Opinia magistraților din cadrul Judecătoriei Onești este în sensul că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, operează indiferent de partea care formulează calea de atac. Punctul de vedere al magistraților din cadrul Judecătoriei Moinești, față de problematica invocată și în raport cu dispozițiile legale incidente, este în sensul că nu este o scutire de taxă cu caracter personal, ci vizează scutirea ca și obiect, motiv pentru care calea de atac este scutită de obligația timbrajului, indiferent de partea care o formulează.

39. Curtea de Apel Brașov a comunicat că, la nivelul secției sale civile, nu au fost identificate hotărâri judecătorești relevante în problema de drept ce face obiectul sesizării, însă opinia exprimată din punct de vedere teoretic este că textul art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu face nicio distincție, astfel că dacă scutirea vizează obiectul cauzei, este evident că se aplică și apelantului pentru exercitarea căii de atac.

La nivelul Secției contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel Brașov, după consultarea membrilor secției, a reieșit că practica este unitară în sensul că scutirea de la plata taxei de timbru în recurs operează indiferent dacă recursul este formulat de partea care nu a beneficiat de scutire la fondul cauzei.

Tribunalul Covasna a arătat că, în interpretarea dispozițiilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, trebuie făcută distincție între situația în care acțiunea de fond este scutită în considerarea unor calități ale reclamantului (de exemplu, acțiunile în pretenții introduse de asociațiile de proprietari) și situațiile în care acțiunile de fond sunt scutite pur și simplu (fără vreo condiție referitoare la calitățile reclamantului), în primul caz scutirea din apel operând doar pentru reclamant, nu și pentru pârâtul care formulează apel, iar, în cel de-al doilea caz, scutirea din apel operând pentru ambele părți.

Punctul de vedere al Tribunalului pentru Minori și Familie Brașov este în sensul că cererile de apel/recurs sunt scutite de plata taxei judiciare de timbru în situațiile prevăzute de art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, indiferent de partea care exercită calea de atac.

În urma consultării judecătorilor de la Tribunalul Brașov, punctul de vedere exprimat de această instanță este în sensul că art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, amplasat înaintea art. 29 (care specifică în mod concret categoriile de acțiuni - scutiri obiective - sau categoriile de persoane - scutiri subiective - care sunt scutite de obligația de plată a taxei judiciare de timbru), reglementează, cu caracter generic, scutirea de plata taxei judiciare de timbru a oricărei cereri pentru exercitarea căilor de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită de taxă judiciară de timbru, însă doar "dacă legea nu prevede altfel". Cu titlu de exemplu, dispozițiile art. 29 alin. (1) lit. f) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.

80/2013 stabilesc, în mod expres, altfel, în sensul scutirii de la plata taxei judiciare de timbru a acțiunilor și cererilor, inclusiv cele pentru exercitarea căilor de atac, referitoare la protecția consumatorilor "atunci când persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor au calitatea de reclamant împotriva agenților economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor".

Aceste dispoziții legale nu reglementează o scutire obiectivă, în considerarea obiectului cererii deduse judecării și care să se aplice indiferent de calitatea persoanei care formulează astfel de acțiuni sau căi de atac, ci reglementează o scutire subiectivă, în considerarea persoanelor care au calitatea de reclamant și operează doar în favoarea acelor persoane fizice și asociații pentru protecția consumatorilor care au calitatea de reclamant împotriva agenților economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor.

40. Curtea de Apel București a comunicat că, la nivelul secțiilor sale civile, s-au conturat două opinii în problema de drept ce face obiectul sesizării, fiind înaintată jurisprudență relevantă, și anume:

a) Opinia conform căreia scutirea de la plata taxei de timbru prevăzută de art. 29 alin. (1) lit. f) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 operează și atunci când apelul/recursul este formulat de pârât, având în vedere că textul art. 28 din actul normativ anterior menționat nu distinge între persoanele care formulează calea de atac.

Întrucât această normă juridică prevede că orice cerere pentru exercitarea căii de atac - deci indiferent de calitatea părții care o exercită - este scutită de plata taxei de timbru atunci când este formulată împotriva unei hotărâri judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune scutită potrivit legii, rezultă că rațiunea textului este aceea că scutirea operează în considerarea acțiunii, iar nu în considerarea persoanei care exercită calea de atac.

Art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu face distincție între persoanele care formulează calea de atac, astfel că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru operează indiferent de partea care o exercită.

Această concluzie rezultă și din interpretarea sa în corelație cu art. 29 alin. (1) din același act normativ, care prevede, în mod expres, situațiile în care cererile, respectiv căile de atac, ordinare sau extraordinare, sunt scutite de plata taxei de timbru. Astfel, în cazul în care scutirea se raportează la obiectul cererii, exercitarea căii de atac declarate de oricare dintre părți este, la rândul său, scutită de plata taxei de timbru, în temeiul art. 29 alin. (1). În situația în care scutirea la fond operează intuitu personae, calea de atac exercitată de partea scutită la fond va beneficia de prevederile art. 29 alin. (1), în timp ce calea de atac declarată de partea adversă va fi scutită în temeiul art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

În concluzie, s-a apreciat că intenția legiuitorului a fost aceea ca o cerere scutită la fond de plata taxei de timbru să continue să fie judecată în căile de atac cu recunoașterea acestui beneficiu în favoarea tuturor părților. De altfel, chiar din expunerea de motive a actului normativ rezultă necesitatea egalizării armelor în cadrul procesului civil, urmărindu-se o echilibrare a raportului dintre părți în ceea ce privește accesul la instanță.

b) Opinia conform căreia scutirea de la plata taxei de timbru prevăzută de art. 29 alin. (1) lit. f) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 operează numai în favoarea consumatorului, apreciindu-se că intenția legiuitorului este de a proteja drepturile și interesele consumatorilor și este justificată prin prisma unei situații de inferioritate, din perspectivă economică și juridică, a consumatorului față de pârâtul operator economic.

În acord cu o practică anterioară, constantă a instanței supreme, scutirile de taxă de timbru aferente acțiunilor și cererilor în justiție pot privi un anume obiect, caz în care scutirile se aplică tuturor părților din proces, numai în ceea ce privește obiectul scutit și, de asemenea, pot privi anumite persoane, caz în care de aceste scutiri beneficiază numai persoanele respective, cererile

formulate de celelalte părți urmând a se timbra, potrivit legii (a se vedea în acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția comercială, Decizia nr. 1.171 din 11 iulie 1996).

Astfel, dispozițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 vizează scutirile de la plata taxei de timbru pentru căile de atac declarate împotriva hotărârilor judecătorești prin care a fost soluționată „o acțiune sau cerere scutită”, potrivit legii, de taxa judiciară de timbru, caz în care scutirile se aplică tuturor părților din proces, în ceea ce privește "obiectul" scutit, în timp ce dispozițiile art. 29 din același act normativ vizează și scutiri de taxă de timbru de care beneficiază doar anumite persoane, spre exemplu art. 29 alin. (1) lit. f) - sunt scutite de la plata taxei de timbru cererile în materia protecției drepturilor consumatorului, atunci "când persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor au calitatea de reclamant împotriva operatorilor economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor". Per a contrario, exercitarea căilor de atac referitoare la acest gen de cereri, de către operatorii economici, nu beneficiază de această scutire de la plata taxei de timbru, orice altă parte din proces, în afara celor scutite personal, având obligația să plătească taxa de timbru aferentă, conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

Textul art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 este aplicabil fără distincție numai în măsura în care scutirea la fond a vizat obiectul acțiunii și, prin urmare, s-a aplicat tuturor părților din proces. Dacă însă scutirea are în vedere calitatea persoanei, art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 devine aplicabil numai în ceea ce privește calea de atac exercitată de aceasta, nu și de alte părți.

Chiar în lipsa normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013 se menține distincția realizată de normele metodologice de punere în aplicare a Legii nr. 146/1997, respectiv scutirile de taxe de timbru se împart în două categorii - scutiri care privesc acțiunile sau cererile având un anumit obiect și care se aplică tuturor părților din proces și scutiri care privesc anumite persoane și de care beneficiază numai persoanele respective, cererile formulate de celelalte părți fiind supuse obligației de plată a taxei de timbru.

Astfel, chiar Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 prevede scutiri de la plata taxei de timbru ce se aplică intuitui personae - cererile și căile de atac formulate de prefect și primar [art. 29 alin. (2)], de Oficiul Național al Registrului Comerțului [art. 29 alin. (3)], de Senat, Camera Deputaților, Președinția României etc. [art. 30 alin. (1)], așa încât a extinde scutirea și la calea de atac exercitată de altă parte contravine scopului edictării normei.

Aceeași este situația și în cazul anumitor legi speciale, care prevăd scutiri intuitui personae - acțiunile introduse de administratorul sau lichidatorul judiciar potrivit art. 115 din Legea nr. 85/2014, privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, cererile introduse de asociația de proprietari pentru recuperarea debitelor restante potrivit art. 50 alin. (2) din Legea nr. 230/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari, cu modificările și completările ulterioare. Cum excepțiile de la regula instituită de art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 sunt de strictă interpretare, acestea trebuie aplicate restrictiv, cu respectarea scopului și a finalității urmărite de legiuitor la momentul edictării normei derogatorii. Spre exemplu, scutirea prevăzută de art. 30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 a avut în vedere că autoritățile respective sunt finanțate de la bugetul de stat pentru a putea funcționa, așa încât ar fi absurd să fie obligate (formal) să plătească din buget o taxă de timbru care revine aceluiași buget. Un astfel de raționament nu este aplicabil, în mod evident, părții adverse, așa încât nu există nicio justificare pentru scutirea acesteia de la plata taxei de timbru. Or, aplicarea art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 în calea de atac exercitată de aceasta contravine scopului urmărit de legiuitor, neputând fi justificată prin simpla invocare a necesității respectării principiului egalității armelor.

În măsura în care textul art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 se aplică nediferențiat, se ajunge ca, în cazul unui litigiu având ca obiect pretenții izvorând din același raport juridic, să se aplice diferit dispozițiile în materie de timbraj, în funcție de partea care a inițiat

demersul juridic.

Pe de altă parte, în măsura în care art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 s-ar aplica nediferențiat, mențiunea din art. 29 alin. (1), referitoare la scutirea în calea de atac, ar fi superfluă. De asemenea, distincția pe care opinia anterioară o face în ceea ce privește persoana care exercită calea de atac [în situația în care scutirea la fond operează intuitu personae și calea de atac exercitată de partea scutită la fond va beneficia de prevederile art. 29 alin. (1), în timp ce calea de atac declarată de partea adversă va fi scutită în temeiul art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013] este artificială, întrucât art. 29 alin. (1), care prevede și scutiri intuitu personae, se referă generic la exercitarea căii de atac, fără a face o diferență între persoanele care o declară.

S-a mai reținut că art. 28 are caracter general, iar art. 29 are caracter special, aplicându-se cu prioritate acesta din urmă, conform principiului specialia generalibus derogant. Această concluzie este susținută, pe de o parte, de mențiunea existentă în cuprinsul art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, conform căreia acest text de lege se aplică doar "dacă legea nu prevede altfel". Or, art. 29 din același act normativ prevede altfel, respectiv acordă scutirea de la plata taxei judiciare de timbru anumitor tipuri de acțiuni. Totodată, caracterul special al art. 29 rezidă și din topografia textelor de lege, fiind situat în corpul actului normativ ulterior dispoziției generale, cuprinse la art. 28.

Așadar, ori de câte ori cauza de scutire legală de la plata unei taxe judiciare de timbru este acordată intuitu personae, în considerarea unei calități proprii părții reclamante, art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu își va găsi aplicabilitate atunci când calea de atac este exercitată de partea pârâtă, întrucât aceasta nu este scutită de obligația de plată a taxei judiciare de timbru.

41. Curtea de Apel Cluj a comunicat că problema de drept cu care Înalta Curte de Casație și Justiție a fost sesizată a făcut obiectul discuțiilor purtate cu ocazia întâlnirii profesionale trimestriale a judecătorilor în materie civilă de la instanțele din raza sa de circumscripție din data de 23 martie 2016, când, cu majoritate de voturi, s-a însușit opinia conform căreia scutirea de la plata taxei în căile de atac intervine doar atunci când, în primă instanță, scutirea a operat în considerarea obiectului cererii [cum este, de exemplu, în cazul aplicării art. 29 alin. (1) lit. a) -e), h) și j)] sau a calității persoanei reclamantului, dacă acesta este și titularul cererii de declarare a căii de atac; în schimb, dacă scutirea de la plata taxei de timbru în primă instanță s-a datorat calității reclamantului [cum este, spre exemplu, în situațiile prevăzute de art. 29 alin. (1) lit. f), g), k), art. 29 alin. (3), art. 30 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 ori art. 115 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, cu modificările și completările ulterioare], cererea de apel formulată de către pârât este supusă timbrării, conform dispozițiilor generale.

Opinia Secției I civile a Curții de Apel Cluj, la acel moment, a fost în sensul că, în aplicarea dispozițiilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, dacă acțiunea sau cererea este scutită de plata taxei judiciare de timbru, atunci și căile de atac exercitate împotriva hotărârii sunt scutite, având în vedere că textul legal nu distinge în funcție de calitatea persoanei reclamantului.

Totodată, Curtea de Apel Cluj a comunicat că, din corespondența purtată cu instanțele judecătorești din raza sa teritorială, au rezultat aceleași două opinii:

a) Opinia conform căreia în căile de atac este scutită de plata taxei de timbru doar partea care a beneficiat de scutire legală în considerarea calității sale, nu și celelalte părți din proces, care pot invoca cu succes acest beneficiu numai dacă este vorba despre o scutire determinată de o situație obiectivă (scutire pe obiect), fiind anexate hotărâri judecătorești relevante.

Această opinie, exprimată de judecătorii din cadrul Secției a II-a civile a Curții de Apel Cluj, Tribunalului Sălaj, Secției I civile și Secției a II-a civile, de contencios administrativ și fiscal ale Tribunalului Maramureș, precum și de o parte din judecătorii Tribunalului Cluj, este argumentată

prin aceea că prin art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 a fost instituit principiul conform căruia acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sunt supuse taxelor judiciare de timbru prevăzute în prezenta ordonanță de urgență, cu excepția cazurilor anume prevăzute de lege.

Art. 29-30 din același act normativ instituie cazurile de scutire de la plata acestei obligații ce revine părților litigante, din analiza acestor prevederi rezultând că există unele situații în care scutirea este instituită în considerarea obiectului cauzei [de exemplu, art. 29 alin. (1) lit. a)-e), g)-j), art. 30 alin. (1) teza finală] și altele în care acest beneficiu este acordat în virtutea situației personale a uneia dintre părți (consumator, deținut politic, Senat, Camera Deputaților, Președinția României, Guvernul României etc.).

Aceste repere se impun a fi luate în considerare atunci când se analizează textul art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

Analizând succesiunea textelor anterior menționate și apelând la regulile de interpretare sistematică și istorico-teleologică, s-a apreciat că nu este sustenabilă teza extinderii beneficiului unei scutiri acordate în considerarea conjuncturii personale a uneia dintre părțile litigante în favoarea alteia care nu se află în aceeași situație.

Aceasta întrucât regula generală este că cererile adresate instanțelor judecătorești sunt supuse taxelor judiciare de timbru, excepțiile prevăzute fiind de strictă interpretare și aplicare, nefiind permis ca ele să fie extinse la alte situații, pe care norma juridică nu le prevede.

Nu este permisă extinderea beneficiului invocat, atunci când el nu a fost acordat în considerarea unei situații obiective și impersonale.

Prin urmare, scutirea de la plata taxei de timbru în căile de atac intervine doar atunci când, în primă instanță, scutirea a operat în considerarea obiectului cererii sau a calității persoanei reclamantului, dacă acesta este și titularul cererii de declarare a căii de atac; în schimb, dacă scutirea de la plata taxei de timbru în primă instanță s-a datorat calității reclamantului, calea de atac formulată de către pârât este supusă timbrării, conform dispozițiilor generale.

b) Opinia conform căreia, în aplicarea dispozițiilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, dacă acțiunea sau cererea este scutită de plata taxei judiciare de timbru, atunci și căile de atac exercitate împotriva hotărârii sunt scutite, având în vedere că textul legal nu distinge în funcție de calitatea persoanei reclamantului, acest punct de vedere fiind exprimat de judecătorii din cadrul Secției I civile a Curții de Apel Cluj și de o parte din judecătorii Tribunalului Cluj, anexându-se încheieri în acest sens.

42. Curtea de Apel Constanța a comunicat că, la nivelul Secției I civile, nu au fost identificate cauze în care să se fi pus problema de drept ce face obiectul sesizării.

La nivelul Secției a II-a civile, de contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel Constanța, conform încheierilor atașate, s-a apreciat că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru prevăzută de legiuitor pentru anumiți reclamânți (reclamânții în cauzele privind constatarea unor clauze abuzive, lichidatorul/administratorul judiciar, instituții publice atunci când obiectul acțiunii îl constituie venituri publice etc.) nu poate fi extinsă și asupra celorlalte părți care formulează căi de atac, fiind o scutire în considerarea persoanei. În situațiile menționate s-a stabilit că numai reclamantul care formulează calea de atac și care a beneficiat de scutire în primă instanță dispune de aceeași facilitate fiscală, nu și alte părți din proces. Totodată, s-a menționat că o astfel de problemă s-a discutat și cu ocazia întâlnirii profesionale de unificare a practicii judiciare din data de 11 martie 2016, când s-a stabilit, cu opinie majoritară, că profesionistul datorează taxă judiciară de timbru pentru exercitarea căii de atac în cazul acțiunilor întemeiate pe dispozițiile Legii nr. 193/2000, republicată, cu completările ulterioare.

Opinia unanim exprimată la nivelul Tribunalului Constanța este că textul de lege instituie o

scutire personală de la plata taxei judiciare de timbru, de care beneficiază exclusiv subiectul de drept vizat de norma special edictată în favoarea lui, iar în cazul în care scutirea operează în considerarea obiectului cererii/naturii litigiului, toate părțile vor fi scutite de plata taxei de timbru atât în fond, cât și în căile de atac.

Din analiza încheierilor comunicate de Tribunalul Tulcea - Secția civilă a rezultat că nu poate fi extinsă sfera persoanelor scutite de la plata taxelor judiciare de timbru, în baza dispozițiilor art. 29 alin. (1) lit. f) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, și la instituțiile de credit, deoarece prevederile instituite sunt de strictă interpretare și aplicare.

43. Curtea de Apel Craiova a comunicat că, la nivelul secțiilor sale civile, s-a conturat opinia în sensul că scutirea în calea de atac operează în raport cu modul în care legiuitorul a înțeles să prevadă scutirea pentru acțiunea sau cererea de fond: dacă este vorba de o prevedere ce stabilește o scutire obiectivă, pentru acțiune sau cerere, și nu pentru persoana care o formulează, atunci scutirea în calea de atac operează pentru toate părțile; dacă este vorba de o scutire subiectivă, în considerarea calității persoanei care formulează acțiunea sau cererea, în calea de atac va fi scutită doar această parte.

Același punct de vedere a fost exprimat și de Tribunalul Gorj, Tribunalul Dolj și Tribunalul Olt, aducându-se următoarele argumente:

Potrivit art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, dacă legea nu prevede altfel, este scutită de la plata taxei judiciare de timbru orice cerere pentru exercitarea unei căi de atac, ordinare și extraordinare, împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită, potrivit legii, de taxă judiciară de timbru.

Cererile judiciare scutite de taxă de timbru sunt enumerate la art. 29 din actul normativ, între care sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru acțiunile și cererile, inclusiv cele pentru exercitarea căilor de atac, ordinare și extraordinare, referitoare la protecția drepturilor consumatorilor, atunci când persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor au calitatea de reclamant împotriva operatorilor economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor [lit. f)].

Din interpretarea literală a acestui din urmă text legal rezultă, fără echivoc, că scutirea de la plata taxei de timbru este acordată exclusiv reclamantului persoană fizică ce are calitate de consumator sau asociație pentru protecția consumatorului, nu și pentru partea procesuală cu care se află în litigiu consumatorul sau asociația pentru protecția consumatorului, fiind ca o protecție a consumatorului lezat, dar și un drept la un proces echitabil în sensul art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului, prin raportare la calitatea părții adverse, un operator economic cu posibilități materiale.

În aceeași ordine de idei s-a apreciat că, prin dispozițiile art. 28, s-a reglementat scutirea de la plata taxei de timbru pentru exercitarea căii de atac numai de către persoanele beneficiare ale scutirii de taxă de timbru în primul ciclu procesual, nu însă pentru toate părțile procesuale, în susținerea opiniei exprimate fiind anexate hotărâri judecătorești relevante.

44. Curtea de Apel Galați a comunicat că, la nivelul său, s-a apreciat că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, operează doar dacă aceasta este formulată de reclamant, atunci când scutirea de obligația timbrajului a fost prevăzută de legiuitor în considerarea calității reclamantului, anexându-se în acest sens practică judiciară.

La nivelul Secției I civile a Tribunalului Galați, opinia unanimă este în sensul că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru, în temeiul art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, operează indiferent de partea care formulează calea de atac. Totuși, în cazul cererilor în care scutirea de la plata taxei judiciare de timbru operează în considerarea calității reclamantului (asociații de proprietari, instituții publice etc.), doar aceste părți beneficiază de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în cazul declarării căilor de atac.

Magistrații Secției a II-a civile a Tribunalului Galați au opinat că, în cazul cererilor în care scutirea de la plata taxei judiciare de timbru operează în considerarea calității reclamantului, doar aceste părți beneficiază de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în cazul declarării căilor de atac.

Opinia majoritară a judecătorilor Secției de contencios administrativ și fiscal a Tribunalului Galați este în sensul că, pentru cauzele în care, la fond, scutirea de taxă este prevăzută de lege în considerarea obiectului cererii și calea de atac este scutită de plata taxei, indiferent de partea care o formulează (de exemplu, pensii de întreținere, asigurări sociale etc.), iar pentru cauzele în care scutirea de taxă la fond s-a datorat unei anume calități a reclamantului (de exemplu, Curtea de Conturi, prefect, autoritate publică etc.), calea de atac este scutită de taxa de timbru numai dacă este formulată de partea care beneficiază, potrivit legii, de scutire, nu și de partea adversă.

La nivelul Tribunalului Brăila și al instanțelor din circumscripția sa nu a fost identificată jurisprudență în legătură cu problema de drept ce face obiectul sesizării.

Magistrații din cadrul Tribunalului Vrancea au opinat că art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu distinge în legătură cu partea care formulează calea de atac, prevederile fiind în sensul scutirii de taxă de timbru pentru calea de atac dacă acțiunea în fond este scutită, astfel că scutirea de taxă de timbru vizează apelul declarat de ambele părți.

45. Curtea de Apel Iași a comunicat jurisprudență relevantă și a învederat că opinia unanimă a judecătorilor din raza sa teritorială este în sensul că, în condițiile în care o acțiune sau cerere a fost scutită sau este scutită datorită caracterului acesteia, al obiectului acesteia, atunci scutirea se răsfrânge asupra tuturor categoriilor de părți, indiferent de cel care promovează calea de atac - de exemplu, în materia fondului funciar, adopții sau plasamente etc. Însă, în situația în care de scutire a beneficiat reclamantul în considerarea calității acestuia, atunci va beneficia de scutire în calea de atac doar acesta, nu și pârâtul, care atunci când exercită calea de atac datorează taxă de timbru.

46. Curtea de Apel Oradea a comunicat că, la nivelul secției sale civile, de contencios administrativ și fiscal și al Secției a II-a civile din cadrul Tribunalului Bihor, orientarea practicii judiciare este în sensul că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru pentru căile de atac operează indiferent de titularul căii de atac, în acele situații în care legea reglementează scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în considerarea obiectului cererii de chemare în judecată; în schimb, în acele situații în care acțiunea este scutită de plata taxei judiciare de timbru în considerarea calității speciale a reclamantului [art. 29 alin. (1) lit. f) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013], scutirea va opera și în calea de atac în măsura în care reclamantul este cel care exercită calea de atac, scutirea neputând fi extinsă în această situație și la calea de atac declarată de partea adversă.

O parte din judecătorii Secției a III-a contencios administrativ și fiscal a Tribunalului Bihor au apreciat că textul art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nu face nicio distincție în acest sens, astfel că se aplică principiul de drept "unde legea nu distinge, nici interpretul nu trebuie să distingă". S-a exprimat un punct de vedere potrivit căruia dacă reclamantul este o societate în insolvență, iar cererea este formulată de lichidator și este scutită în temeiul Legii nr. 85/2014, cu modificările și completările ulterioare, apelul formulat de partea adversă nu este scutit de plata taxei de timbru. De asemenea s-a exprimat o opinie potrivit căreia scutirea de la plata taxei de timbru se acordă ori în virtutea legii sau ca o facilitate, sub formă de ajutor public judiciar, deci în considerarea calității părții, nu a situației patrimoniale. S-a apreciat că se analizează de fiecare instanță investită cu soluționarea cererii, nu a căii de atac, de fiecare dată fără a putea fi extinsă "ex officio" și asupra celorlalte părți în proces.

La nivelul Secției a II-a civile, de contencios administrativ și fiscal din cadrul Tribunalului Satu Mare s-a apreciat că este scutită de plata taxei de timbru, în condițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, calea de atac exercitată de reclamantul care a fost scutit de la plata taxei de timbru în considerarea calității sale (consumator, lichidator judiciar, persoană cu handicap etc.). În situația în care scutirea de la plata taxei de timbru nu izvorăște din natura cererii

de chemare în judecată (pensie de întreținere, raporturi de muncă sau de serviciu, drepturi asigurări sociale etc.), calea de atac declarată de pârât este supusă taxei de timbru prevăzute de art. 23 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

47. Curtea de Apel Pitești a comunicat că, la nivelul instanțelor judecătorești din circumscripția sa teritorială, practica judiciară identificată a fost majoritară în sensul că, în astfel de cauze, scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac operează independent de partea care formulează calea de atac, chiar dacă, în primă instanță, doar reclamantul fusese scutit de obligația timbrajului, în considerarea calității personale a acestuia. S-a menționat însă că a fost identificată și practică judiciară în sens contrar, respectiv în sensul că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac operează doar atunci când partea care formulează calea de atac este reclamantul care, în primă instanță, fusese scutit de obligația timbrajului, în considerarea calității personale a acestuia.

48. Curtea de Apel Ploiești a comunicat că practica judiciară a instanțelor din raza sa teritorială este divergentă, unele instanțe apreciind că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru operează numai dacă este în considerarea persoanei, în timp ce altele au considerat că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru operează indiferent de partea care formulează calea de atac.

49. Curtea de Apel Suceava a învederat că nu au fost identificate hotărâri judecătorești pronunțate cu privire la chestiunea de drept ce face obiectul sesizării, iar opinia judecătorilor este în sensul că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de dispozițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, operează doar dacă aceasta este formulată de reclamantul care a fost scutit în primă instanță de această obligație, opinie ce concordă cu cea adoptată în cadrul întâlnirii judecătorilor secțiilor nonpenale ale Curții de Apel Suceava, din data de 16 iunie 2015.

50. Curtea de Apel Târgu Mureș a comunicat că opinia majoritară a judecătorilor din cadrul Tribunalului Harghita este aceea că dispozițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 trebuie interpretate în sensul că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac operează doar dacă aceasta este formulată de reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului.

Cu titlu de exemplu s-a arătat că, începând din luna martie 2017, în practica judiciară a Tribunalului Harghita, în cauzele având ca obiect constatarea nulității clauzelor abuzive din contractele de credit bancar, societățile bancare nu mai sunt scutite de plata taxei judiciare de timbru în apel, având în vedere că prevederile art. 29 alin. (1) lit. f) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 vizează protecția drepturilor consumatorilor, respectiv situația în care persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor au calitatea de reclamant împotriva operatorilor economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor.

În ceea ce privește apelul declarat de persoane fizice împotriva sentințelor civile prin care au fost obligate la plata cheltuielilor comune în favoarea asociațiilor de proprietari, aceste căi de atac se timbrează, ținându-se cont de prevederile art. 50 alin. (2) din Legea nr. 230/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari, cu modificările și completările ulterioare, dispoziții prin care numai asociațiile de proprietari sunt scutite de plata taxei judiciare de timbru, prevederi legale care au fost supuse și controlului constituționalității prin Decizia nr. 81/2014 a Curții Constituționale.

51. Curtea de Apel Timișoara a comunicat că, la nivelul Secției I civile, nu au fost identificate dosare în care să fi fost luată în discuție interpretarea articolului menționat în sesizare în ipoteza expres indicată în aceasta, apreciindu-se însă că textul art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 instituie excepția scutirii de la plata taxelor judiciare aferente căilor ordinare și extraordinare de atac nu pe baza unui criteriu subiectiv (situația materială a solicitantului), ci în temeiul unui criteriu obiectiv determinat de obiectul acțiunilor pe care legiuitorul a dorit, în mod expres, să le sustragă acestei obligații. Prin urmare, reclamantul fiind scutit prin efectul legii de plata taxelor judiciare, este evident că scutirea operează și în ipoteza în care se declară o cale de

atac și aceasta indiferent care anume din părțile în proces face acest lucru.

La nivelul Secției a II-a civile din cadrul Curții de Apel Timișoara, cu majoritate de voturi, s-a impus opinia potrivit căreia scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, operează doar dacă aceasta este formulată de reclamantul care a fost scutit în prima instanță de obligația timbrajului.

52. Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Adresa nr. 744/C/1.209/III-5/2017 din 6 aprilie 2017, a comunicat că, la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil, nu s-a verificat și nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept care formează obiectul sesizării.

IX. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Curții Constituționale

53. La nivelul Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost identificată Încheierea de la 25 ianuarie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 13.661/3/2015/a1, prin care s-a respins cererea de reexaminare formulată de petenta persoană juridică, reținându-se că aceasta nu beneficiază în calea de atac de scutire de taxă judiciară de timbru, în condițiile în care la data promovării căii de atac nu se mai afla sub incidența Legii nr. 85/2006 privind procedura insolvenței.

54. Curtea Constituțională s-a pronunțat în repetate rânduri asupra constituționalității dispozițiilor legale în materia taxelor judiciare de timbru. Astfel, prin Decizia nr. 183 din 10 octombrie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 645 din 11 decembrie 2000, Decizia nr. 185 din 10 octombrie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 60 din 5 februarie 2001, Decizia nr. 121 din 27 iunie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 544 din 2 noiembrie 2000, Decizia nr. 373 din 2 octombrie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 801 din 13 noiembrie 2003, Decizia nr. 951 din 23 septembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 705 din 16 octombrie 2008, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 17 din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, modificată și completată prin Ordonanța Guvernului nr. 30/1999. De asemenea, prin Decizia nr. 277 din 10 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 1 iulie 2016, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, prin Decizia nr. 245 din 29 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 30 mai 2014, a respins excepția de neconstituționalitate a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, iar prin Decizia nr. 741 din 3 noiembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 13 ianuarie 2016, a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, în ansamblul său, și, în special, cele ale art. 16 din același act normativ.

X. Raportul asupra chestiunii de drept

55. Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat că sesizarea întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, iar, pe fond, că dispozițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru se interpretează în sensul că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac operează numai dacă aceasta este formulată de reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

56. Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorii-raportori, precum și problema de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

Asupra admisibilității sesizării

57. Dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă instituie o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea procedurii hotărârii prealabile, condiții care se impun a fi întrunite în mod

cumulativ, și anume:

- existența unei cauze în curs de judecată, în ultimă instanță;
- cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;
- ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;
- chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

58. Se constată că toate aceste condiții de admisibilitate sunt îndeplinite în cauză, sesizarea fiind admisibilă.

59. Astfel, litigiul în legătură cu care s-a formulat sesizarea, având ca obiect reexaminare taxă judiciară de timbru, este în curs de judecată, în ultimă instanță, Curtea de Apel București, legal investită cu o cerere de reexaminare a taxei judiciare de timbru stabilite pentru calea de atac a apelului aflată pe rolul său [cererea de reexaminare a taxei judiciare de timbru se face la aceeași instanță, potrivit art. 39 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013], urmează să o soluționeze prin pronunțarea unei încheieri care, potrivit art. 39 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, este definitivă.

60. De lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării, vizând interpretarea dispozițiilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, depinde soluționarea pe fond a cererii de reexaminare, întemeiate pe aceste dispoziții legale.

61. Chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită prezintă caracter de noutate, deoarece își are izvorul într-un act normativ relativ recent adoptat și care nu s-a aplicat decât cererilor de chemare în judecată formulate după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă, iar examenul jurisprudențial efectuat nu relevă cristalizarea unei jurisprudențe constante în legătură cu chestiunea de drept sesizată, astfel încât mecanismul cu funcție de prevenție al hotărârii prealabile să fie înlăturat.

62. În raport cu punctele de vedere teoretice și argumentele exprimate de instanțele din țară, care oferă indicii referitoare la posibilitatea apariției unei practici neunitare cu privire la problema de drept ce face obiectul sesizării, aceasta apare ca una veritabilă, existând o dificultate reală de interpretare a dispozițiilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, care necesită o rezolvare de principiu pe calea procedurii prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, în scopul preîntâmpinării apariției unei practici neunitare.

63. Asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, instanța supremă nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-o decizie în recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii.

Asupra fondului sesizării

64. Potrivit art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, dacă legea nu prevede altfel, este scutită de la plata taxei judiciare de timbru orice cerere pentru exercitarea unei căi de atac, ordinare și extraordinare, împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită, potrivit legii, de taxă judiciară de timbru.

65. Acest articol transpune în plan normativ regula conform căreia, dacă cererea însăși ce a primit dezlegare prin hotărârea atacată a fost scutită de lege de la plata taxei judiciare de timbru, a fortiori și căile de atac ce vor fi formulate împotriva acestei hotărâri vor fi scutite, sub rezerva inexistenței unei dispoziții contrare.

66. Soluția este pe deplin judicioasă, pentru că, odată ce aceleași rațiuni subzistă și în privința căii

de atac, ar fi fost nejustificat ca scutirea să se aplice numai judecării în primă instanță.

67. Regula inserată în acest articol operează în limitele specificate de textul de lege care o instituie.

68. În materia taxelor judiciare de timbru operează principiul consacrat prin art. 1 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, potrivit căruia "Acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sunt supuse taxelor judiciare de timbru", singurele excepții fiind în cazurile anume prevăzute de lege.

69. Aceste taxe sunt datorate de către toate persoanele fizice și juridice și reprezintă plata serviciilor prestate de către instanțele judecătorești.

70. Condiția sine qua non pentru ca scutirea să opereze și în cadrul căilor de atac este ca legea să dispenseze partea de achitarea taxei judiciare de timbru cu privire la judecata cererii în primă instanță.

71. Art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 reglementează cu caracter general scutirea de plata taxei judiciare de timbru a oricărei cereri pentru exercitarea căilor de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită de taxa judiciară de timbru, însă doar "dacă legea nu prevede altfel".

72. Art. 29 și 30 din același act normativ instituie cazurile speciale de scutire de la plata acestei obligații ce revine părților litigante.

73. Din analiza acestor prevederi legale rezultă că există situații în care scutirea este instituită în considerarea obiectului cauzei și operează indiferent de calitatea persoanei care le formulează (de exemplu: litigiile privind stabilirea și plata pensiilor sau alte drepturi de asigurări sociale; cele privind obligațiile legale și contractuale de întreținere; ocrotirea minorilor etc.).

74. Pe de altă parte, există situații în care acest beneficiu este acordat în virtutea situației personale a uneia dintre părți (de exemplu: consumator, deținut politic, Senat, Camera Deputaților, Președinția României, Guvernul României etc.).

75. Art. 29 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 are caracter special și se aplică cu prioritate, conform principiului specialia generalibus derogant. Această concluzie este susținută de mențiunea existentă în cuprinsul art. 28, conform căreia acest text de lege se aplică doar "dacă legea nu prevede altfel". Or, art. 29 prevede altfel, respectiv acordă scutirea de la plata taxei judiciare de timbru anumitor tipuri de acțiuni. Caracterul special al art. 29 rezidă și din topografia textelor de lege, fiind situat în cuprinsul actului normativ ulterior dispoziției generale din art. 28.

76. Așa fiind, ori de câte ori cauza de scutire legală de la plata unei taxe judiciare de timbru este acordată intuitui personae, în considerarea unei calități proprii părții reclamante, art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu își va găsi aplicabilitatea atunci când calea de atac este exercitată de partea pârâtă, întrucât aceasta nu este scutită de obligația de plată a taxei judiciare de timbru.

77. Analizând succesiunea textelor anterior menționate și apelând la regulile de interpretare sistematică și istorico-teleologică, rezultă că nu se poate extinde beneficiul unei scutiri acordate în considerarea conjuncturii personale a uneia dintre părțile litigante în favoarea alteia care nu se află în aceeași situație.

78. Aceasta deoarece regula generală este că cererile adresate instanțelor judecătorești sunt supuse taxelor judiciare de timbru, iar excepțiile sunt de strictă interpretare și aplicare, nefiind permis ca ele să fie extinse la alte situații pe care norma juridică nu le prevede.

79. În reglementarea anterioară, respectiv Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, nu există un corespondent al art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, însă există un articol corespondent al art. 29, respectiv art. 15, care stabilea care sunt cererile și acțiunile scutite

de plata taxelor judiciare de timbru, inclusiv cele pentru exercitarea căilor de atac.

80. Pentru Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu s-au adoptat Norme metodologice pentru aplicare, așa cum existau Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului de stat, ministrul justiției, nr. 760/C/1999 și care stabileau în art. 23 alin. (1) lit. b) "scutiri care privesc anumite persoane și de care beneficiază numai persoanele respective. Cererile și acțiunile formulate de celelalte părți procesuale se timbrează potrivit legii".

81. Aceasta nu înseamnă însă că art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 consacră scutirea de la plata taxei judiciare de timbru indiferent de partea care formulează respectiva cale de atac, nefiind schimbată optica față de prevederile legii anterioare.

82. Art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 stabilește regula generală, iar art. 29 din același act normativ stabilește expres și limitativ acțiunile și cererile scutite de plata taxei de timbru.

83. Un alt argument în susținerea acestui punct de vedere este faptul că art. 28 prevede că "(...) este scutită de la plata taxei judiciare de timbru orice cerere pentru exercitarea unei căi de atac, ordinare și extraordinare, împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită, potrivit legii, de taxa judiciară de timbru", iar în art. 29 alin. (1) se stabilește că "sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru acțiunile și cererile, inclusiv pentru exercitarea căilor de atac, ordinare și extraordinare, referitoare la [...]".

84. Nu există niciun motiv pentru care în dispozițiile a două articole diferite ale aceluiași act normativ se reia aceeași reglementare, decât faptul că relația (raportul) dintre art. 28 și, respectiv, art. 29 din Ordonanță este de general - special.

85. De altfel, Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, cu modificările și completările ulterioare, prevede în art. 16 alin. (1) : "În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative".

86. În concluzie, sfera de aplicare a dispozițiilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 include "orice" cerere pentru exercitarea unei căi de atac și se includ aici căile de atac ordinare - apelul și extraordinare - recursul, contestația în anulare, revizuirea.

87. Dispozițiile acestui articol sunt înlăturate de la aplicare de existența unor prevederi speciale care consacră scutirea anumitor cereri, dar și a căilor de atac și care se aplică cu prioritate.

88. Se încadrează aici cazurile de scutire de la plata taxei judiciare de timbru prevăzute de art. 29 și 30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

89. Scutirea subiectivă operează exclusiv în privința subiectului calificat de lege, nu și cu privire la alte persoane care ar exercita calea de atac.

90. În cazul scutirilor personale (subiective), dispoziția de favoare este aplicabilă exclusiv ipotezelor în care căile de atac sunt formulate de chiar persoana în favoarea căreia operează scutirea.

91. Această interpretare este mai apropiată de intenția legiuitorului și, deci, de spiritul legii, chiar dacă din modul de redactare a textului s-ar părea că acesta ar avea o sferă mai largă de aplicare. Câtă vreme însăși scutirea pentru o cerere operează numai dacă este formulată de acea persoană, fiind dependentă de calitatea acesteia, scutirea căii de atac trebuie să se aplice numai în măsura formulării de acea persoană.

92. Potrivit dispozițiilor art. 29 alin. (1) lit. f) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, "sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru acțiunile și cererile, inclusiv cele pentru exercitarea căilor de atac, ordinare și extraordinare, referitoare la: (...) f) protecția drepturilor

consumatorilor, atunci când persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor au calitatea de reclamant împotriva operatorilor economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor".

93. Față de argumentele anterior expuse, banca, în calitate de pârâtă într-un astfel de litigiu, în situația în care exercită o cale de atac împotriva unei hotărâri judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune în care calitate de reclamant are o persoană fizică sau o asociație pentru protecția consumatorilor, are obligația de a achita taxa judiciară de timbru, astfel cum este reglementată în art. 23-26 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

94. Această interpretare nu încalcă în niciun fel principiul ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus, deoarece dispozițiile art. 28, astfel cum s-a arătat anterior, reprezintă norma generală în materie, iar art. 29 și art. 30 norme speciale.

95. Pe de altă parte, art. 28 nu poate fi interpretat ut singuli, ci în contextul întregului act normativ din care face parte.

96. Se apreciază că trebuie să prevaleze rațiunea legiuitorului de a crea un beneficiu exclusiv în sarcina consumatorului și a asociațiilor pentru protecția consumatorilor, în detrimentul unei interpretări gramaticale simpliste a unui text deficitar. Cu siguranță, ceea ce a urmărit legiuitorul a fost să motiveze reclamantul - consumator ori asociație pentru protecția consumatorilor - să formuleze astfel de cereri prin care se solicită a se constata existența unor clauze abuzive în contractele încheiate între comercianți și consumatori.

97. Raționamentul simplist conform căruia dispozițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu disting în funcție de persoana care formulează calea de atac nu constituie un argument solid în sensul exonerării băncii de obligația de plată a taxei judiciare de timbru.

98. Aceasta deoarece prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nu sunt aplicabile în ipoteza vizată, fiind înlăturate de norma specială inserată în cuprinsul prevederilor art. 29 alin. (1) lit. f) din același act normativ.

99. Pe de altă parte, trebuie luată în considerare întreaga legislație privind protecția consumatorului, care se goleşte de conținut în măsura în care se apreciază că banca beneficiază de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac.

100. Intenția neîndoieală a legiuitorului este aceea ca norma să fie interpretată prin prisma finalității sale, relevant pentru a fi incidentă scutirea fiind ca persoanele fizice - consumatorii sau, după caz, asociațiile pentru protecția consumatorilor să fie inițiatorii căii de atac.

101. Această interpretare nu încalcă nici principiul nediscriminării sau al egalității părților în procesul civil. De altfel, Curtea Constituțională, în soluționarea unor excepții de neconstituționalitate prin care s-a susținut că scutirea unei părți de la plata taxei judiciare ar impune și scutirea celorlalte părți de la plata taxei în virtutea principiului egalității în drepturi prevăzut de dispozițiile art. 16 alin. (1) din Constituție, a reținut că "principiul egalității prevăzut de Constituție pentru cetățeni nu poate ca, prin extensie, să primească semnificația unei egalități între cetățeni și autoritățile publice. Așa cum rezultă din dispozițiile constituționale ale art. 16, cetățenii se bucură de drepturile prevăzute în Constituție și în legi, fiind egali în fața acestora și a autorităților publice, în timp ce autoritățile publice exercită atribuțiile ce le sunt stabilite de lege, potrivit competenței lor, în realizarea funcțiilor pentru care sunt create".

102. În legătură cu critica de neconstituționalitate bazată pe susținerea că se încalcă dreptul de liber acces la justiție, respectiv dreptul la un proces echitabil, Curtea a reținut că aceasta este neîntemeiată, întrucât "dispozițiile constituționale ale art. 21 nu exclud stabilirea unor condiții în legătură cu introducerea acțiunilor în justiție, între care și aceea a plății unor taxe, așa cum niciuna dintre aceste prevederi nu stabilește gratuitatea serviciului public în justiție. În jurisprudența Curții Constituționale s-a stabilit că instituirea unor excepții de la regula generală a plății taxelor judiciare de timbru (scutiri de la plata taxei) nu constituie o discriminare. Potrivit art. 139 alin. (1) din

Constituție, impozitele, taxele și orice alte venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat se stabilesc numai prin lege, fiind așadar la latitudinea legiuitorului să stabilească scutiri de taxe și impozite având în vedere situații diferite, fără ca prin aceasta să se aducă atingere principiului egalității în drepturi. Plata unor taxe sau impozite nu reprezintă un drept, ci o obligație constituțională a cetățenilor, prevăzută în art. 56 alin. (1) din Legea fundamentală, în conformitate cu care cetățenii au obligația să contribuie prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice".

103. Respectarea principiului nediscriminării și al egalității se realizează tocmai prin recunoașterea scutirii doar în situația în care calea de atac este formulată de reclamantul care a beneficiat de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în primă instanță.

104. Diferența de tratament juridic este justificată de inexistența unor situații identice în care s-ar afla părțile. Rațiunea pentru care este scutit consumatorul, respectiv necesitatea ocrotirii consumatorului, nu subzistă în cazul profesionistului, respectiv al băncii.

105. Așa fiind, în calea de atac formulată de banca pârâtă, aceasta are obligația de a achita taxa judiciară de timbru, chiar dacă reclamantul consumator a fost scutit de plata acestei taxe la instanța de fond.

Pentru aceste considerente, în temeiul art. 521 cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția a V-a civilă în Dosarul nr. 444/740/2015/a1, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

Dispozițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 se interpretează în sensul că de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac beneficiază numai reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 3 iulie 2017.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
IULIA CRISTINA TARCEA

Magistrat-asistent,
Ileana Peligrad